

Мосійчук В. О.*студентка ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»***науковий керівник: Доманчук А. І.,****доктор філософії,***ВСП «Житомирський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»***ДЕРЖАВНИЙ БОРГ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА БОРГОВУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ**

На сьогодні державний борг став найпоширенішою економічною проблемою світу. Його розмір, динаміка та структура мають величезний вплив на фінансову стабільність та економічний розвиток. Політика державного боргу відіграє важливу роль для ефективного функціонування держави. Раціональне використання державного боргу допомагає запобігти появі новим економічним перешкодам для країни.

Управління державним боргом складний процес, тим паче під час дії воєнного стану. Державний борг – це свого роду кредит, який держава може взяти у свого населення або у міжнародних інститутів та інших іноземних країнах. За класифікаційними ознаками державний борг поділяється на внутрішній та зовнішній. Внутрішній державний борг – це зобов'язання перед населенням та юридичними особами країни. Зовнішній державний борг – це зобов'язання перед міжнародними інститутами, міжнародними кредиторами та іншими іноземними державами. Державний борг виникає в результаті того, що держава залучає фінансові ресурси через угоди про кредити, позики, пролонгації строків платежів та перегляду умов попередніх боргових зобов'язань.

В період воєнного стану виникає потреба у додатковому фінансуванні різного роду потреб держави. Для отримання внутрішнього боргу держава може випустити військові облігації, як це зробила Україна. Облігації – фінансові інструменти, які є обіцяркою виплати певної суми коштів у майбутньому, найчастіше разом із відсотками, а держава у даному випадку виступає гарантом. З ціллю підтримки країни населення придбає облігації, що приносить дохід у державний бюджет та дає змогу на фінансування цільових запитів. Протягом січня-березня 2024 року Мінфін провів 46 аукціонів з розміщення ОВДП, залучивши 119,6 млрд грн на покриття дефіциту державного бюджету. Відсоток рефінансування ринкових облігацій внутрішньої державної позики станом на 31 березня 2024 року становив 138 %, при цьому відсоток рефінансування ОВДП, номінованих у гривні – 207%, в доларах США – 97%, в євро – 93%[1]. У випадку із зовнішнім державним боргом накопичуються все більші борги перед іноземними кредиторами, які потрібно буде сплатити згідно із укладеним договором. Наразі часто пролонгують договори або використовують перекредитацію для збільшення терміну виплати заборгованості. В розрізі кредиторів левову частку державного та гарантованого боргу становлять пільгові позики, одержані від міжнародних фінансових організацій (МФО) та урядів іноземних держав – 53,8%, випущені цінні папери на внутрішньому ринку – 27,4%, випущені цінні папери на зовнішньому ринку – 16,0% та позики, одержані від комерційних банків, інших фінансових установ – 2,8%[1]. Не дивлячись на те що є способи збільшення терміну погашення тіла кредиту, в будь-якому випадку його потрібно буде сплатити, що призведе до погіршення рівня життя населення у майбутньому.

В контексті боргової політики, боргова безпека є важливим аспектом фінансової стійкості країни. Це можливість держави ефективно функціонувати та при цьому мати змогу раціонально розпоряджатися своїм боргом та сплачувати його. В цілому протягом 1 кварталу 2024 року загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу України збільшився у гривневому еквіваленті на 404,8 млрд грн, а у доларовому еквіваленті – на 5,7 млрд дол. США в основному внаслідок збільшення довгострокового пільгового фінансування від міжнародних партнерів[1]. У разі неспроможності виконання вище згаданих завдань може відбутися дефолт.

Для забезпечення боргової безпеки країни необхідно розвивати стратегії управління державним боргом. По-перше, важливо зберігати бюджетну дисципліну та підтримувати рівень бюджетного дефіциту на стійкому рівні. По-друге, необхідно впроваджувати ефективні економічні реформи, спрямовані на збільшення доходів держави та зменшення видатків. Крім того, важливо підтримувати стабільну фінансову систему та розвивати диверсифікацію економіки для зменшення залежності від зовнішніх кредиторів.

Отже, державний борг виступає серйозною загрозою фінансовій стабільності країни, але ефективне управління може зменшити ризики його негативного впливу. Розвиток стратегій управління державним боргом є важливою умовою для забезпечення боргової безпеки та стійкості економіки країни.

Список використаних джерел:

1.Офіційний сайт Міністерства фінансів України: веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/news/derzhavnii-ta-garantovanii-derzhavoiu-borg-z-2022-roku-stav-deshevshim-v-14-raza-ta-zbilshiv-strokovist-v-16-raza-4599>